

Sygn. akt I CSK 514/22

POSTANOWIENIE

Dnia 11 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko

w sprawie z powództwa Narodowego Funduszu Zdrowia w W.

przeciwko E. G.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 maja 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 18 listopada 2020 r., sygn. akt I ACa [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od E. G. rzecz Narodowego Funduszu Zdrowia w W. kwotę 2 700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Pozwana E. G. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 18 listopada 2020 r., którym oddalono jej apelację od wyroku Sądu Okręgowego w K., uwzględniającego powództwo Narodowego Funduszu Zdrowia. Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołała się na przesłankę w postaci potrzeby wykładni przepisów budzących rozbieżności w orzecznictwie Sądów. Wskazała, że § 28 ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, stanowiących załącznik do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 maja 2008 r. w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (Dz.U. z 2008 r., nr 81,

poz. 484) wywołuje wątpliwości interpretacyjne i rozbieżności w orzecznictwie dotyczące tego, czy uchybienia formalne w zakresie prowadzenia przez świadczeniodawcę dokumentacji stanowią podstawę żądania zwrotu przekazanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia środków finansowych. Sąd Apelacyjny opowiadając się za poglądami orzecznictwymi Sądu Najwyższego, że same uchybienia w zakresie prowadzenia dokumentacji, nawet bardzo poważne nie stanowią podstawy do żądania zwrotu tych świadczeń dokonał wykładni tego przepisu przyjmując, że uchybienia w dokumentacji dają podstawę dla Narodowego Funduszu Zdrowia do domagania się zwrotu nienależnych środków finansowych bez konieczności weryfikacji zasadności świadczeń co do każdej osoby i każdego przypadku.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, w ramach którego, Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania.

Wskazanie jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania potrzeby wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.)

wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, jak i przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18 i z 21 stycznia 2022 r., I CSK 1155/22). Potrzeba wykładni przepisów powstaje w sytuacji, w której brzmienie określonych regulacji jest niejasne i wątpliwe albo na tle konkretnego przepisu brakuje jednolitej czy też ustalonej linii orzeczniczej. Powołany przez skarżącą przepis musi budzić poważne wątpliwości, a zatem nie wątpliwości zwykłe, które mogą być rozstrzygnięte przez sąd powszechny w toku rozpoznawania sprawy, a wątpliwości kwalifikowane, wynikające z rozbieżnej jego wykładni przez judykaturę i orzecznictwo. Ta rozbieżność musi być ugruntowana, a zatem muszą się wykształcić odmienne stanowiska prawne.

Powyższym wymogom skarżąca nie sprostała. W orzecznictwie Sądu Najwyższego w kwestii wpływu uchybień formalnych na kwalifikację świadczenia jako nienależnego, w ramach świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, są prezentowane dwa stanowiska. W pierwszym z nich wskazuje się, że uchybienia formalne zasadniczo stanowią podstawę do zwrotu świadczeń refundacyjnych jako nienależnych (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 14 października 2009 r., V CSK 103/09; z 3 lutego 2011 r., I CSK 286/11; z 24 listopada 2011 r., I CSK 69/11, OSNC 2012, Nr 5, poz. 63; z 6 grudnia 2012 r., IV CSK 159/12; z 25 lutego 2015 r., IV CSK 343/14 i z 17 listopada 2017 r., III CSK 304/16). W drugim, które podzieliły Sądy *meriti*, jak i skarżąca, co wynika ze uzasadnienia przyczyny kasacyjnej, podnosi się, że samo naruszenie warunków formalnych, nie może automatycznie skutkować obowiązkiem zwrotu wynagrodzenia za zrealizowane świadczenie, o ile trafiło ono do osoby uprawnionej formalnie i materialnie do jego uzyskania. W konsekwencji ocena uchybień formalnych w realizacji umowy powinna być podejmowana z uwzględnieniem celu,

któremu ten formalizm służy (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 14 listopada 2014 r., I CSK 633/13; z dnia 9 marca 2012 r., I CSK 216/11, OSNC 2012, Nr 9, poz. 108 i 24 listopada 2017 r., III CSK 296/16).

Powoływane przez pozwaną wątpliwości nie uzasadniają potrzeby innej wykładni przepisu na gruncie ustalonego w sprawie stanu faktycznego. Przedmiot sporu sprowadzał się bowiem do ustalenia czy pozwana wykazała, że świadczenia sfinansowane przez powoda ze środków publicznych zostały faktycznie udzielone oraz czy wykonane zostały na rzecz uprawnionych do nich osób, za które powód domaga się zwrotu wypłaconych na podstawie umowy środków. Oczekiwana przez skarżącą od Sądu Najwyższego wykładnia wskazanego przepisu nie ma związku z wynikiem postępowania kasacyjnego. Oddalenie apelacji nie było związane z błędną wykładnią powołanego § 28 ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, ale spowodowane nie sprostaniem przez pozwaną obowiązkowi wykazania, że usługi objęte finansowaniem ze środków publicznych były faktycznie wykonane, a przedłożona przez pozwaną dokumentacja nie pozwalała uznać ich za świadczenia należne. Zaniedbanie realizacji nałożonych wymogów formalnych dokumentacji udzielanych świadczeń, skutkuje obciążeniem udzielającego tych świadczeń ciężarem wykazania, że mimo tych uchybień świadczenie zostało prawidłowo zrealizowane na rzecz osób formalnie i materialnie uprawnionych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 24 listopada 2017 r., III CSK 296/16).

W związku z powyższym uznać należy, iż wskazane przez skarżącą podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzą jak również z okoliczności sprawy nie wynika, aby zachodziły inne podstawy przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz.265).

